

Sprawozdanie z Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Wyzwania prawa lotniczego w XXI wieku”, Poznań, 12–13 września 2025 r.

W dniach 12–13 września 2025 r. w Poznaniu odbyła się Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Wyzwania prawa lotniczego w XXI wieku”, przygotowana przez Zakład Prawa Administracyjnego i Nauki o Administracji Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu przy udziale Koła Naukowego Administratywistów „Ad Rem”. Wydarzenie zostało zrealizowane przy wsparciu grantu uzyskanego w ramach VIII Edycji Konkursu Fund_Akcja organizowanego przez Poznański Park Naukowo-Technologiczny.

Pojęcie prawa lotniczego, stanowiące punkt wyjścia konferencji, pozwoliło na połączenie wiedzy z zakresu prawa administracyjnego, międzynarodowego i cywilnego z elementami inżynierii lotnictwa. Celem wydarzenia było zainicjowanie merytorycznej dyskusji na temat aktualnych wyzwań oraz przyszłych kierunków rozwoju tej interdyscyplinarnej dziedziny badań. Wśród podejmowanych zagadnień znalazły się kwestie dotyczące krajowych i międzynarodowych organizacji lotniczych, administracji przestrzeni powietrznej, ochrony praw pasażerów oraz roli nowoczesnych technologii w rozwoju prawa lotniczego. W spotkaniu udział wzięli profesorowie, doktorzy, doktoranci, absolwenci, studenci oraz przedstawiciele branży lotniczej i wojskowej.

Obrady rozpoczęły się 12 września 2025 r. uroczystym otwarciem konferencji przez głównego koordynatora przedsięwzięcia – dr hab. Lucynę Staniszkowską, prof. UAM, która wygłosiła wykład dotyczący analizy prawnej planu generalnego urządzenia lotniska na przykładzie Portu Lotniczego Chopina w Warszawie. W następnej kolejności dr hab. Małgorzata Polkowska, prof. ASzWoj omówiła kwestie prawne funkcjonowania organizacji lotniczej na przykładzie Międzynarodowej Organizacji Lotnictwa Cywilnego (International Civil Aviation Organization, ICAO).

Panelowi pierwszemu, zatytułowanemu „Administracyjnoprawne aspekty prawa lotniczego”, przewodniczyła dr hab. Lucyna Staniszkowska, prof. UAM. Ta część konferencji poświęcona została zagadnieniom związanym z problematyką administracyjnoprawną sektora lotniczego. Jako pierwsza referat wygłosiła lic. Karolina Stańczak (Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach), która przeanalizowała wzajemne powiązania między normami prawa lotniczego, standardami międzynarodowymi a krajowymi procedurami administracyjnymi oraz wskazała potencjalny kierunek usprawnień w tym obszarze. W dalszej kolejności inż. Magdalena Kłosowska (Ładowisko Sochaczew) poruszyła kwestie kluczowych wyzwań związanych z tworzeniem, rejestracją i eksploatacją ładowisk, wynikających ze zróżnicowanego statusu prawnego ładowisk prywatnych i publicznych. Następnie Jan Oleksiuk (Uniwersytet Warszawski, Université de Poitiers) przedstawił referat dotyczący zgodności art. 212a polskiej ustawy Prawo lotnicze przewidującego wyłączenie karalności za nieumyślne czyny naruszające bezpieczeństwo ruchu lotniczego z funkcją ochronną prawa karnego. Panel pierwszy zakończył się wystąpieniem Wiktora Szukisa (Uniwersytet Warszawski), który omówił trudności związane z uznaniem planu generalnego lotniska za źródło prawa w rozumieniu konstytucyjnym.

Moderatorem panelu drugiego „Ochrona statków powietrznych i transportu lotniczego” był Stanisław Fechner (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu).

Tematem tej części konferencji były zagadnienia związane z bezpieczeństwem oraz ochroną prawną statków powietrznych w obliczu współczesnych zagrożeń. Z pierwszym referatem wystąpił mgr Michał Walak (Uczelnia Łazarskiego), który przeanalizował obowiązujące regulacje chroniące cywilne statki powietrzne przed użyciem siły w świetle obecnych wyzwań geopolitycznych. W dalszej kolejności głos zabrała Martyna Kusaj (Uniwersytet Opolski), która podjęła problematykę zderzenia dwóch fundamentalnych zasad prawa międzynarodowego: zakazu użycia siły w stosunkach między państwami oraz prawa państw do samoobrony, na przykładzie sytuacji uprowadzenia cywilnego statku powietrznego przez terrorystów. Przedmiotem referatu lic. Michała Zielińskiego (Uniwersytet Jagielloński) była krytyczna analiza obowiązujących uregulowań Unii Europejskiej dotyczących operacji załogowych statków *Vertical Take-Off and Landing* (VTOL), a także próba zidentyfikowania luk regulacyjnych hamujących rozwój sektora mobilności powietrznej. W dalszej części panelu Julia Kowalska (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie) omówiła wyzwania prawne związane z lotami nad obszarami zamkniętymi i objętymi ochroną specjalną oraz przedstawiła wybrane przykłady ustanowienia stref zakazu lotów w XXI wieku. Zagadnienia związane z lotami suborbitalnymi, definicją „przestrzeni powietrznej” w prawie międzynarodowym oraz istniejącą w tym zakresie luką prawną rodzącą poważne implikacje w wielu różnych wymiarach stanowiły przedmiot wystąpienia Michała Mosurka (Uniwersytet Jagielloński). Ostatni referat we wskazanym panelu wygłosił Michał Feter (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu), który dokonał analizy prawnej przepisów dotyczących transportu lotniczego w Turkmenistanie, a także omówił wybrane problemy regulacyjne występujące w tym obszarze.

W trzecim panelu tematycznym, którego przedmiotem była „Ochrona praw pasażerów”, podjęto tematykę praw konsumentów, obowiązków przewoźników oraz wyzwań wynikających z działalności niskokosztowych linii lotniczych. Moderatorem panelu był adw. Bartosz Majda (Okręgowa Rada Adwokacka w Poznaniu). Jako pierwszy w tej części obrad wystąpił mgr Andrzej Górka (Uniwersytet Rzeszowski), który przedstawił zagadnienia związane z przyszłością ochrony praw pasażerów w obliczu nowych modeli sprzedaży wykorzystywanych przez tanie linie lotnicze. W następnej kolejności głos zabrała Gabriela Trela (Uniwersytet Warszawski), która poruszyła kwestie dotyczące znacznego wpływu polityki niskobudżetowych linii lotniczych na realizację wolności pasażerów, turystykę oraz środowisko. Z kolei przedmiotem rozważań Julii Zellmy (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie) była analiza ram prawnych regulujących gromadzenie, przetwarzanie i ochronę danych *Passenger Name Record*, a także określenie relacji pomiędzy potrzebą zapewnienia bezpieczeństwa publicznego a prawem jednostki do ochrony swojej prywatności. W dalszej części panelu Maciej Teresiński (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie) scharakteryzował granice odpowiedzialności cywilnej przewoźników lotniczych wyznaczonej przez konwencję montrealską z 1999 r. z uwzględnieniem jej rewizji z 2024 r. Następnie referat wygłosił Damian Olender (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie), który przeanalizował krajowe oraz międzynarodowe aspekty prawne związane z instytucją siły wyższej w działalności przewoźnika lotniczego oraz przedstawił pojawiające się w tym obszarze liczne spory praktyczne. Odnosząc się do zagadnień ekonomiczno-prawnych

branży lotniczej, Anna Biedrzycka (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie) w swoim wystąpieniu poruszyła kwestie związane z obowiązującymi regulacjami chroniącymi prawa pasażerów w przypadku niewypłacalności lub bankructwa linii lotniczych, wskazała ponadto obszary wymagające stosownej reformy. Tematem referatu Anny Orłowskiej (Uniwersytet Warszawski) był natomiast problem stosowania zwodniczych interfejsów (*dark patterns*) przez branżę lotniczą oraz praktyczne przykłady funkcjonowania takich interfejsów. W dalszej części panelu lic. Aleksander Grygier (Uniwersytet WSB Merito w Poznaniu) podjął problematykę odpowiedzialności cywilnej organizatora turystycznego w przypadku wystąpienia niezgodności w zakresie przewozu lotniczego w ramach umowy o świadczenie usług turystycznych. Panel zakończyła wspólna prezentacja Alicji Mazurkiewicz i Katarzyny Wołek (Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie) dotycząca oceny, czy mechanizm kompensacyjny (mechanizm *offsetowania*) emisji należy uznać za realne narzędzie walki z kryzysem klimatycznym czy też raczej za przykład *greenwashingu*.

Pierwszy dzień konferencji zamknął panel czwarty „Bezzałogowe statki powietrzne”, któremu przewodniczył Michał Idziak (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu). Ta część wydarzenia została poświęcona zagadnieniom prawnym związanym z operacjami, funkcjonowaniem oraz przyszłymi możliwościami wykorzystania bezzałogowych statków powietrznych (BSP). W pierwszej kolejności głos zabrali Michał Idziak oraz Kacper Okupniak (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), którzy omówili aspekty prawne dotyczące użycia BSP w przestrzeni miast oraz przedstawili aktualne, jak i przyszłe możliwości zastosowania BSP w logistyce miejskiej. Do problematyki BSP nawiązała również następna prelegentka Natalia Winiarska (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie), która w swoim wystąpieniu przedstawiła kluczowe wyzwania prawne oraz trudności praktyczne związane z operacjami BSP oraz funkcjonowaniem stref geograficznych ustanawianych przez Polską Agencję Żeglugi Powietrznej. Obrady zakończyły się dyskusją, w której uczestnicy wskazali na potrzebę dalszych badań nad integracją BSP z przestrzenią powietrzną miast i obszarów chronionych.

Inauguracji następnej części konferencji, odbywającej się 13 września 2025 r., dokonał mgr Jakub Narewski (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) – współorganizator wydarzenia oraz moderator paneli tematycznych tego dnia. Prelegent wygłosił referat dotyczący ram prawnych regulujących zarządzanie ruchem lotniczym w ramach jednolitej europejskiej przestrzeni powietrznej, a także omówił kluczowe wyzwania, z jakimi obecnie mierzy się ten sektor transportu. Następnie odbył się panel pierwszy zatytułowany „Wpływ lotnictwa na człowieka i środowisko”, którego przedmiotem były aspekty środowiskowe i społeczne działalności lotniczej oraz wyzwania stojące przed prawem lotniczym w XXI wieku. Jako pierwszy głos zabrał lic. Piotr Michalski (Uniwersytet Łódzki), który poruszył temat jakości powietrza w kabinach statków powietrznych w kontekście prawa międzynarodowego, unijnego i krajowego, a także przeanalizował praktyczne przykłady zdarzeń z udziałem toksycznych oparów z systemów wentylacyjnych, które doprowadziły do interwencji służb lub zmiany planu lotu. W dalszej kolejności Kacper Makarowicz (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) przedstawił kwestie związane z redukcją emisji CO₂ i zrównoważonym rozwojem w świetle najnowszych regulacji prawnych w kontekście lotnictwa międzynarodowego celem ustalenia roli prawa

lotniczego w przeciwdziałaniu zmianom klimatycznym. Następnie referat wygłosiła Aleksandra Hofa (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), która odniosła się do skuteczności ochrony praw pasażerów w polskim prawie lotniczym i prawie unijnym, ze szczególnym uwzględnieniem relacji pomiędzy rozporządzeniem (WE) nr 261/2004 a polską ustawą Prawo lotnicze. Tematem rozważań lic. Klaudii Piechowicz (Uniwersytet Łódzki) była zaś analiza oraz implikacje biznesowe i społeczne decyzji podjętej przez amerykańskie linie lotnicze Southwest Airlines nakładającej obowiązek wykupienia dwóch miejsc na pokładzie samolotu przez pasażerów *plus size*. W dalszej części głos zabrała mgr Weronika Kuroń (Uniwersytet Rzeszowski), która omówiła obowiązki podmiotów sektora lotniczego w zakresie zapewniania wsparcia pasażerom z niepełnosprawnościami wynikające z rozporządzenia (WE) nr 1107/2006, a także przedstawiła wyzwania występujące w tym obszarze. Ostatnią prelegentką panelu pierwszego była lic. Magdalena Kulczycka (Uniwersytet Rzeszowski) przedstawiająca w swoim wystąpieniu aspekty prawne i praktyczne związane z bezpieczeństwem sanitarnym oraz międzynarodowymi mechanizmami ochrony sanitarnej w lotnictwie cywilnym.

Temat panelu drugiego stanowiły „Wyzwania dla lotnictwa w XXI wieku”, a został on poświęcony kwestiom związanym z cyberbezpieczeństwem, autonomicznymi statkami powietrznymi oraz ochroną środowiska. Jako pierwsza wystąpiła Weronika Kasińska (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie), która omówiła aspekty prawne i praktyczne związane z cyberbezpieczeństwem w lotnictwie cywilnym. W następnej kolejności głos zabrał Jacek Ludkowski (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie), którego referat został poświęcony problematyce obowiązujących międzynarodowych uregulowań prawnych w zakresie BSP, ze szczególnym uwzględnieniem skuteczności tych regulacji w zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego. Z kolei kwestie związane z autonomicznymi statkami powietrznymi, rozwojem sztucznej inteligencji oraz odpowiedzialnością cywilną i karną za potencjalne katastrofy były przedmiotem wystąpienia Aleksandry Kusiak (Uniwersytet Rzeszowski). W dalszej części panelu Łukasz Styk (Uniwersytet Rzeszowski) przeanalizował relację pomiędzy potrzebą zachowania konkurencyjności rynku przewozów lotniczych a obowiązkiem redukcji wpływu tego sektora transportu na środowisko, wskazując, w jaki sposób prawo lotnicze ulega przekształceniom pod wpływem wyzwań ekologicznych. Przedmiotem wystąpienia Tomasza Kowalczyka (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie) było natomiast pojęcie *reroutingu* w liniach lotniczych, jego obecne ukształtowanie w prawie unijnym, jak również problematyczna realizacja tego prawa w praktyce. Obrady zakończyły się referatem Patrycji Janickiej (Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie), która przedstawiła aktualne wyzwania stojące przed prawem lotniczym wynikające z rozwoju nowych technologii, zagrożeń o charakterze globalnym, ochrony środowiska oraz praw pasażerów. Panel drugi umożliwił podsumowanie dwóch dni konferencji w kontekście poruszanej tematyki. Konferencję zamknął mgr Jakub Narewski (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), dziękując wszystkim prelegentom oraz uczestnikom za udział w wydarzeniu.

W odniesieniu do przebiegu konferencji należy podkreślić, że pomiędzy poszczególnymi panelami wydarzenia prowadzone były żywe dyskusje, które prowadziły do wymiany poglądów naukowych i pogłębienia rozważań prowadzonych

w poszczególnych referatach. Ze względu na swoją formułę spotkanie stało się doskonałym forum wymiany naukowych poglądów w ujęciu interdyscyplinarnym. Wszystkie te aspekty przyczyniły się do wyrażenia zarówno przez organizatorów konferencji, jak i jej uczestników chęci partycypacji w następnej edycji wydarzenia.

W konferencji wzięli udział przedstawiciele czternastu różnych ośrodków akademickich z całej Polski, co wskazuje na wysokie zainteresowanie poruszaną tematyką, świadczy ponadto o perspektywicznym rozwoju prawa lotniczego jako gałęzi prawa wiążącej prawo krajowe i międzynarodowe z postępem technologicznym.

Konferencja naukowa „Wyzwania prawa lotniczego w XXI w.” stanowiła ważne forum wymiany myśli naukowej i praktycznej na temat funkcjonowania i rozwoju prawa lotniczego. Zgromadzeni badacze, doktoranci, praktycy i studenci wskazali na potrzebę prowadzenia dalszych badań nad dostosowaniem regulacji prawnych do dynamicznie zmieniającej się rzeczywistości technicznej i społecznej. Dyskusje prowadzone w trakcie poszczególnych paneli potwierdziły interdyscyplinarny charakter prawa lotniczego oraz jego znaczenie dla bezpieczeństwa i zrównoważonego rozwoju transportu powietrznego. Konferencja zainicjowała również szerszą współpracę między ośrodkami naukowymi zajmującymi się badaniem prawa lotniczego i bezpieczeństwa ruchu powietrznego.

*Weronika Kuroń**

<https://doi.org/10.14746/spp.2025.4.52.12>

* University of Rzeszów, Rzeszów, Poland | Uniwersytet Rzeszowski, Rzeszów, Polska, <https://orcid.org/0009-0000-2378-1100>, e-mail: veronika@dokt.ur.edu.pl.